

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060103

DOM
2019-03-19
Stockholm

Mål nr
M 6581-18

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2018-05-31 i mål nr M 1612-17,
se bilaga A

PARTER

Klagande

Trafikverket

Ombud: Verksjurist O.B.

Motpart

The Swedish foods in Järfälla (DJH), Handelsbolag

Ombud: Advokat T.D.

SAKEN

Skadestånd för miljöskada

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom på följande sätt.
 - a) Mark- och miljööverdomstolen upphäver punkten 1 i mark- och miljödomstolens domslut och ogillar käromålet.

Dok.Id 1478469

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax
08-561 675 59

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

- b) Mark- och miljööverdomstolen ändrar punkten 2 i mark- och miljödomstolens domslut och förpliktar The Swedish foods in Järfälla (DJH), Handelsbolag att ersätta Trafikverket för rättegångskostnader i mark- och miljödomstolen med 123 702 kr, varav 72 027 kr avser ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från den 31 maj 2018 till dess betalning sker.
2. The Swedish foods in Järfälla (DJH), Handelsbolag ska ersätta Trafikverket för rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen med 46 638 kr, varav 45 540 kr avser ombudsarvode, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess betalning sker.
-

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Trafikverket har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ogilla The Swedish foods in Järfälla (DJH), Handelsbolags (bolagets) talan och tillerkänna Trafikverket ersättning för dess rättegångskostnader i mark- och miljödomstolen.

Bolaget har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

Parterna har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen. Bolaget har yrkat att Trafikverket, oavsett utgången i målet, ska ersätta en del av bolagets rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen.

PARTERNAS TALAN OCH UTREDNINGEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Parterna har åberopat samma omständigheter och lagt fram sin talan på i huvudsak samma sätt som i mark- och miljödomstolen. Trafikverket har tillagt att det under avstängningsperioden har startat upp en annan livsmedelsbutik i närområdet, vilket också kan förklara omsättningsnedgången i bolaget.

Parterna har åberopat samma bevisning i Mark- och miljööverdomstolen som i mark- och miljödomstolen. Den muntliga bevisningen har lagts fram genom uppspelning av ljud- och bildfiler av de förhör som hölls i mark- och miljödomstolen.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

I likhet med mark- och miljödomstolen finner Mark- och miljööverdomstolen att det genom den åberopade bevisningen är utrett att bolagets omsättning var lägre under den tid då Frihetsvägen var avstängd för biltrafik än under motsvarande period året dessförinnan. Vidare instämmer Mark- och miljööverdomstolen i mark- och miljödomstolens bedömning att det är klart mer sannolikt att omsättningsnedgången har orsakats av avstängningen än att den berott på en minskad efterfrågan på bolagets varor eller på

uppsägningen av hyreskontraktet för butikslokalen. Trafikverkets i Mark- och miljööverdomstolen gjorda konkretisering av påståendet om minskad efterfrågan, som gått ut på att det startat en konkurrerande verksamhet i närheten, har inte underbyggts med någon utredning och påverkar därför inte bedömningen. Att avstängningen av Frihetsvägen för biltrafik har orsakat en minskad omsättning i bolagets verksamhet framstår även, precis som mark- och miljödomstolen har konstaterat, som sannolikt i sig.

Utgångspunkten för den fortsatta bedömningen är alltså att avstängningen av Frihetsvägen har inneburit en störning som orsakat en skada för bolaget. Frågan är om bolaget har rätt till ersättning för skadan eller om störningen skäligen bör tålas med hänsyn till förhållandena på orten eller dess allmänna förekomst under jämförliga förhållanden.

När en störning beror på en samhällsnyttig verksamhet får den skadelidande i allmänhet tåla något mer än vid andra störningar, särskilt när det rör sig om rena förmögenhetsskador (jfr prop. 1985/86:83 s. 41 f. och rättsfallet MÖD 2002:17, där Miljööverdomstolen fann att en avspärrning av en gata som ledde till en bensinstation var en störning som skäligen fick tålas eftersom avspärrningen endast pågick under drygt två månader, aldrig var total och föranleddes av samhällsnyttiga gatuarbeten).

I detta fall har vägen varit avstängd i ungefär tio månader. Den tiden framstår inte som orimligt lång med hänsyn till arten och omfattningen av de samhällsnyttiga infrastrukturarbeten som föranlett störningen. Av betydelse är också att det inte har varit fråga om en total avstängning; cyklister och gångtrafikanter har kunnat använda Frihetsvägen och det har varit möjligt att ta sig till butiken med bil via en annan, om än längre väg.

Den skada som har gjorts gällande motsvarar en minskning av bolagets omsättning med ca tio procent under avstängningstiden. Enligt Mark- och miljööverdomstolens bedömning måste en tidsbegränsad störning som ger upphov till en omsättningsminskning i den storleksordningen och under sådana omständigheter som har berörts ovan anses vara sådan att den skäligen får tålas med hänsyn till dess allmänna förekomst under jämförliga förhållanden. Det innebär att bolagets talan, med ändring av mark- och miljödomstolens dom, ska ogillas.

Eftersom käromålet ogillas helt ska bolaget, enligt huvudregeln i 18 kap. 1 § rättegångsbalken, ersätta Trafikverket för dess rättegångskostnader i både mark- och miljödomstolen och Mark- och miljööverdomstolen. Den ersättning som begärts i mark- och miljödomstolen framstår som skälig och ska dömas ut.

Att Mark- och miljööverdomstolen under processen här har beslutat att inte tillåta Trafikverket att åberopa viss ny bevisning eller att frångå sitt vid mark- och miljödomstolen gjorda vitsordande avseende den yrkade ersättningen påverkar inte Trafikverkets rätt till ersättning för egna rättegångskostnader. Dessa omständigheter medför inte heller att Trafikverket kan förpliktas att, trots utgången i målet, ersätta någon del av bolagets kostnader. Med denna utgångspunkt och då den begärda ersättningen bedöms som skälig ska Trafikverket tillerkännas full ersättning för sina rättegångskostnader i Mark- och miljööverdomstolen.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2019-04-16

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Karin Wistrand, Birgitta Bylund Uddenfeldt, Christina Ericson och Ralf Järtelius, referent.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2018-05-31
meddelad i
Nacka strand

Mål nr M 1612-17

PARTER

Kärande

The Swedish foods in Järfälla (DJH) Handelsbolag

Ombud: Advokat T.D.

Svarande

Trafikverket

Ombud: Verksjurist O.B.

SAKEN

Skadestånd för miljöskada

DOMSLUT

1. Trafikverket ska till The Swedish foods in Järfälla (DJH) Handelsbolag betala skadestånd med ett belopp om 350 000 kr, plus ränta enligt 6 § räntelagen från den 11 maj 2017 till dess betalning sker.
 2. Vardera parten ska stå sina rättegångskostnader.
-

Dok.Id 520333

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 40 E-post: mmd.nacka.avdelning4@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:00–16:30

BAKGRUND

The Swedish foods in Järfälla (DJH) Handelsbolag (bolaget) bedrev fram till oktober 2016 verksamhet i form av detaljhandel för livsmedel i en butikslokal på Frihetsvägen 6-10 i Järfälla. Bolaget disponerade lokalen med stöd av ett hyreskontrakt, vilket sades upp av fastighetsägaren i oktober 2015.

Under perioden från och med den 29 juni 2015 till och med den 30 april 2016 stängde Trafikverket av Frihetsvägen för biltrafik i anslutning till vägtunneln under järnvägen, ca 40 meter väster om entrén till bolagets butikslokal.

YRKANDEN OCH INSTÄLLNING

Bolaget har yrkat att mark- och miljödomstolen ska förplikta Trafikverket att utge ersättning till bolaget med 700 000 kr, jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för delgivning av stämmingsansökan till dess betalning sker.

Trafikverket har bestritt käromålet. Trafikverket har vitsordat ett kapitalbelopp om 350 000 kr samt yrkad ränta.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

GRUNDER

Bolaget

Bolaget har drabbats av skada till följd av avstängningen av Frihetsvägen då den innebar att tillgängligheten till butikslokalen kraftigt försämrades. Under vissa perioder har även gående och cyklister haft svårt att komma förbi platsen för avstängningen.

Störningen som drabbade bolaget har bolaget inte skäligen haft att tåla. Inte heller hänsyn till förhållandena på orten eller verksamhetens allmänna förekomst under jämförliga förhållanden fritar Trafikverket från skadestånd.

Skadan består i ett belopp om 700 000 kr motsvarande bruttovinstnedgången i bolagets detaljhandelsverksamhet under perioden den 29 juni 2015 till den 30 september 2016, i jämförelse med motsvarande period år 2014-2015.

Grunden för yrkad ränta är 4 § fjärde stycket och 6 § räntelagen, dvs. ränta ska utgå från dagen för delgivning av stämningsansökan.

Trafikverket

Den aktuella avstängningen har inte hindrat biltrafiken till och från bolagets lokal, utom från till Frihetsvägen anslutande vägar väster om lokalen. Vägen har inte varit avstängd för fotgängare eller cyklister.

Avstängningen har inte haft något samband med bolagets påstådda bruttovinstnedgång. Följande alternativa orsaker till nedgången i omsättning mellan de två åren åberopas: dels förekom en naturlig variation i efterfrågan på de varor som utbjöds till försäljning, dels drog bolaget ned på verksamheten till följd av uppsägningen av hyreskontraktet.

Den störning som avstängningen innebar bör skäligen tålas både med hänsyn till förhållandena på orten och till dess allmänna förekomst under jämförliga förhållanden.

BEVISNING

Bolaget har åberopat förhör under sanningsförsäkran med ställföreträdaren B.K. samt förhör med A.A., som skötte bolagets ekonomi, och P.J. som sakkunnig.

Trafikverket har åberopat förhör med sakkunnige M.K..

Båda parter har åberopat skriftlig bevisning.

DOMSKÄL

Allmänna utgångspunkter

Enligt 32 kap. 1 § miljöbalken ska skadestånd betalas för skada som verksamhet på en fastighet har orsakat i sin omgivning. En skada som inte har orsakats med uppsåt eller genom vårdslöshet ersätts bara om den störning som har orsakat skadan inte skäligen bör tålas med hänsyn till förhållandena på orten eller dess allmänna förekomst under jämförliga förhållanden.

För att skadestånd ska utgå ska skadan ha orsakats av en störning enligt 32 kap. 3 § första stycket miljöbalken, däribland markförorening, buller, luftförorening, skakning, eller ”annan liknande störning”. När gatuarbeten har lett till avspärningar som har försvårat tillträde till en affärslokal har det ansetts föreligga en sådan störning som avses i 32 kap. 3 § första stycket, p. 8, miljöbalken, se NJA 1996 s. 634.

Det är den som har lidit skada som ska bevisa att den har rätt till skadestånd, dvs. att det är en sådan störning som ger rätt till skadestånd och att störningen har orsakat den skada som påstås. Endast i ett avseende föreskriver lagen en s.k. bevislättnad, dvs. att det inte krävs lika mycket bevisning, nämligen när det gäller orsakssambandet mellan störningen och skadan. För att godta den skadelidandes påstående om ett visst orsaksförlopp har det ansetts tillräckligt att detta framstår som *klart mera sannolikt* än någon förklaring till skadan som lämnas från motsidan, och därtill även *i sig är sannolik* med hänsyn till omständigheterna i målet, jfr NJA 1981 s. 622 med hänvisning till NJA 1977 s. 126.

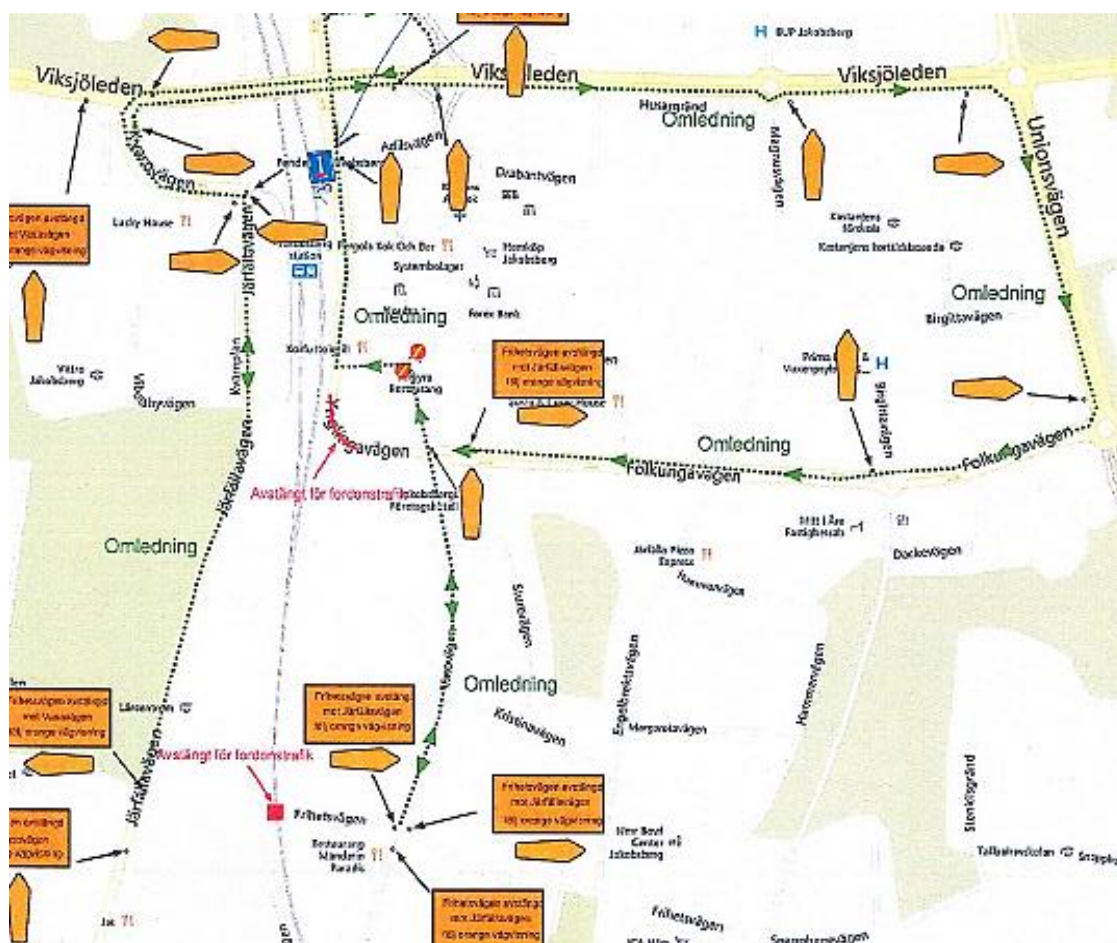
Med dessa utgångspunkter ska mark- och miljödomstolen pröva om bolaget har drabbats av miljöskada. Domstolen inleder sin prövning med den tvistiga frågan om hur tillgängligheten till lokalen, för såväl biltrafikanter som cyklister och gångtrafikanter, påverkades av avstängningen.

Har bolaget drabbats av miljöskada?

Hur påverkades tillgängligheten till bolagets lokal av avstängningen?

Bolaget bedrev sin butiksverksamhet i en lokal som ligger i korsningen Frihetsvägen/Vasavägen i Järfälla. Bolaget har gjort gällande att avstängningen av Frihetsvägen orsakade en omväg om ca 3 km till bolagets butikslokal, och att avstängningen periodvis omfattade även cyklister och gångtrafikanter. Trafikverket har bestritt detta.

Figur 1 - utsnitt ur trafikplaneringsplan för aktuellt broarbete

Omdirigeringen av biltrafik med anledning av avstängningen av Frihetsvägen framgår av den trafikplaneringsplan som är ingiven i målet, se *figur 1* ovan.

Bolaget har inte lagt fram något bevis för att vägen var avstängd även för cyklister och gångtrafikanter. Av trafikplaneringsplanen framgår att ”passage för gående och cykel anordnas genom arbetsområdet”.

Nu angivna förhållanden visar att Frihetsvägen var avstängd endast för bilister, som för att ta sig till bolagets butik fick åka den väg som framgår av trafikplaneringen.

Nästa fråga för domstolen är om bolagets omsättning har gått ned i samband med och under avstängningen.

Har bolagets omsättning gått ned i samband med och under avstängningen?

Av en sammanställning över bolagets försäljningsintäkter per månad under åren 2014 till 2016, och ett diagram som illustrerar samma sak, framgår att intäkterna per månad är lägre under samtliga månader i avstängningsperioden jämfört med motsvarande period föregående år, utom i juli. Av sammanställningen och diagrammet framgår vidare att bolagets försäljning gick ned med ca 240 000 kr mellan juni 2015 och juli 2015.

Nedgången i försäljningsintäkter mellan juni och juli 2015 har bekräftats i förhör under huvudförhandlingen med **A.A.**, som hjälpte bolaget med ekonomi och redovisning under åren 2015 till 2017. Han uppgav i förhöret även följande. Bolagets omsättning var stabil fram till juni 2015, innebärande att försäljningsintäkterna skilde sig månad för månad med som högst omkring 50 000 kr. I juli 2015 minskade försäljningsintäkterna med ca 200 000 kr. Han kunde i bokföringen inte se någon förklaring till nedgången.

Av sakkunnigutlåtande av och förhör med **P.J.** framgår följande. Han har jämfört bolagets försäljning under avstängningsperioden med motsvarande period året innan, dvs. den 1 juli 2014 till den 30 april 2015, ”referensperioden”. Hans slutsats är att försäljningen minskade med 9,5 procent under avstängningsperioden jämfört med referensperioden. Då försäljningen i verksamheten består av många enskilda inköp uppvisar omsättningsnedgången en kraftigt avvikande trend, som är så stark att den bryter en omsättningsökning om 3,7 procent som verksamheten uppvisade i en jämförelse mellan första halvåret 2014 och första halvåret 2015.

Trafikverket har åberopat ett sakkunnigutlåtande med **M.K.** I sakkunnigutlåtandet konstaterar M.K. att det i och för sig föreligger en försäljningsnedgång i bolaget, men att den började omkring ett halvår före det att arbetena påbörjades och fortsatte efter det att arbetena avslutats, vilket blir särskilt tydligt från januari 2014. M.K. har i förhör under huvudförhandlingen uppgett att trenden från januari 2014 fram till avstängningen av Frihetsvägen uppvisar en ”tämligen rak linje”, dvs. att det inte var någon tydlig nedåtgående trend under den perioden.

Slutsatsen att omsättningsnedgången inte var tydlig mellan januari och juni 2014 stämmer överens med uppgifterna om bolagets försäljningsintäkter som redovisats i sammanställningen och diagrammet åberopade av bolaget.

Det är enligt mark- och miljödomstolen utrett, genom den bevisning som nu har redogjorts för, att bolagets försäljning gick ned i samband med att Trafikverket stängde av Frihetsvägen för biltrafik, och att omsättningen i bolaget var lägre under avstängningsperioden jämfört med motsvarande föregående period. Frågan är om avstängningen av vägen är orsaken till omsättningsnedgången, eller om det finns alternativa förklaringar till det.

Är avstängningen av Frihetsvägen orsaken till omsättningsnedgången i bolaget?

Trafikverket har gjort gällande att omsättningsnedgången skulle kunna bero på dels en naturlig variation i efterfrågan på de varor som utbjöds till försäljning, dels att bolaget drog ned på verksamheten till följd av uppsägningen av hyreskontraktet.

P.J. konstaterar i sitt sakkunnigutlåtande att han inte har kunnat identifiera några yttre omständigheter som skulle kunna ha samma kraftiga påverkan på omsättningen. Han uppgav följande i förhör vid huvudförhandlingen. Omsättningen i en detaljhandelsverksamhet består av många och små transaktioner och karaktäriseras av jämna strömmar, dvs. kunderna uppvisar ett liknande beteende över året, bortsett från säsongvariationer. Ett byte av sortiment kan i och för sig orsaka en omsättningsnedgång, men den visar sig över en längre tidsperiod.

Bolagets omsättningsnedgång var med hänsyn till verksamhetens karaktär att bedöma som kraftig och måste förklaras av en markant händelse. Han kände i och för sig till att hyreskontraktet hade sagts upp och trodde att det var runt årsskiftet 2015/16. Uppsägningen av hyreskontraktet kan enligt honom ha en påverkan under perioden precis innan uppsägningen verkställdes, dvs. augusti-september 2016.

B.K., ställföreträdare för bolaget och den person som bedrev butiksverksamheten i lokalen, har hörts i målet. Han har i frågan om uppsägningen av hyreskontraktet uppgett följande. Hyresvärden sade upp hyreskontraktet den 8 oktober 2015. Bolaget och hyresvärden förhandlade om uppsägningen. Så sent som den 8 september 2016 fick han ett erbjudande om förlängning av hyreskontraktet. Han gick inte med på att förlänga kontraktet. I juli 2016 började han att dra ner på varuinköpen för att förbereda sig för att frånträda lokalen i enlighet med uppsägningen. Under hela avstängningsperioden bedrev han dock verksamheten som vanligt, dvs. utan hänsyn till uppsägningen.

M.K. uttalar sig inte i sitt utlåtande om de alternativa orsaker som Trafikverket har åberopat. Han konstaterar att den omständigheten att försäljningsintäkterna fortsatte att minska efter avslutat vägarbete talar för att det finns andra faktorer som bättre förklarar den minskade omsättningen. P.J. har om detta anfört att kundtillströmningen minskar över tid, vilket gör att de genomsnittliga försäljningsintäkterna per månad minskar även efter avslutat vägarbete.

Mark- och miljödomstolen gör följande bedömning.

Med hänsyn till vad P.J. har anfört i sitt utlåtande och förhör finner domstolen det klart mer sannolikt att det är avstängningen som har orsakat omsättningsnedgången än en minskad efterfrågan på varorna i butiken. Sådana variationer skulle enligt vad P.J. har uppgett inte ge den omsättningspåverkan som nu är fallet. Bedömningen får också stöd av de uppgifter som A.A. har lämnat, nämligen att bolagets försäljningsintäkter månad för

månad normalt sett varierade med ca 50 000 kr, och att de i juli 2015 minskade med ca 200 000 kr.

När det gäller frågan om uppsägningen av bolagets hyreskontraktet kan ha orsakat omsättningsnedgången, finner domstolen att de uppgifter som B.K. och P.J. har lämnat visar att uppsägningen av hyreskontraktet hade påverkan på bolagets omsättning först från och med juli 2016.

Vad B.K. har uppgett om de åtgärder som han vidtog för att avsluta verksamheten vid hyrestidens utgång förklarar också den fortsatta nedgången i omsättningen som M.K. har identifierat i sitt utlåtande. Domstolen konstaterar i anslutning härtill att uppgifterna i K:s utlåtande, och de diagram som bolaget har åberopat, visar att försäljningsintäkterna under månaderna direkt efter avstängningens upphörande, maj och juni 2016, översteg intäkterna under de två sista månaderna under avstängningsperioden, mars och april 2016, dvs. omsättningen ökade i direkt anslutning till att vägavspärningen hävdes.

Utifrån nu redogjorda uppgifter gör domstolen bedömningen att det är klart mer sannolikt att avstängningen av Frihetsvägen orsakade omsättningsnedgången i bolaget än att uppsägningen av hyreskontraktet gjorde det. Inte heller de åberopade alternativa orsakerna sedda tillsammans förklarar bättre omsättningsnedgången än avstängningen av Frihetsvägen.

Med beaktande av omfattningen av avstängningen i tid, den relativt kraftiga omsättningsnedgången i omedelbar anslutning därtill, och den omväg för bilburna kunder till butiken den innebar, bedömer domstolen att det *i sig* är sannolikt att avstängningen orsakade omsättningsnedgången.

Är störningen att betrakta som orts- eller allmänvanlig?

Domstolen konstaterar inledningsvis att störningen i fråga, avstängningen av vägen, inte kan betraktas som ortsvanlig, dvs. det är inte en vanligt förekommande störning

på den aktuella orten och bolaget kan inte anses ha tagit en risk för en sådan typ av störning när det etablerade sig i området.

Att stänga av en väg för väg- eller broarbeten får däremot anses vara en allmänvanlig störning. På samma sätt som trafikimmissioner från motorvägar och flygbuller från flygplatser förekommer vägvästängningar under jämförbara förhållanden på annat håll. Fråga är därför om störningen i fråga *skäligen bör tålas*. När det som i detta fall är fråga om en samhällsnyttig verksamhet får den skadelidande i allmänhet tåla mer, jfr prop. 1985/86:83 s. 41 f.

Avstängningen av Frihetsvägen varade under tio månader och orsakade en lång omväg till bolagets butikslokal. Det är enligt mark- och miljödomstolens uppfattning inte en störning i en sådan omfattning som skäligen bör tålas. Bolaget har därför rätt till skadestånd för den skada som störningen har orsakat.

Skadeståndets omfattning

Enligt bolaget ska skadan beräknas på utebliven bruttovinst för bolaget under perioden den 1 juli 2015 till den 30 september 2016. Skälet till att skadeperioden ska anses längre än avstängningsperioden är att kunder som har bytt inköpsställe inte säkert återkommer. Trafikverket har bestritt att skadeperioden ska anses längre än avstängningsperioden.

Mark- och miljödomstolen gör följande bedömning.

B.K. har i förhör uppgett att han i juli 2016 började anpassa verksamheten till det uppsagda hyreskontraktet. P.J. har bekräftat att uppsägningen av hyreskontraktet kan ha visat sig genom en nedgång i försäljningsintäkterna under augusti-september 2016. Skadeperioden kan mot denna bakgrund inte anses vara så lång som till utgången av september 2016.

Som domstolen tidigare har konstaterat gick verksamhetens omsättning upp i anslutningen till att vägvästängningen upphörde, under maj och juni 2016, för att i

juli återigen minska. Nu angivna förhållanden visar inte annat än att skadeperioden ska bestämmas till avstängningsperioden den 29 juni 2015 till den 30 april 2016.

Trafikverket har vitsordat en utebliven bruttovinst om 350 000 kr under avstängningsperioden. Bolaget har inte genom den åberopade utredningen kunnat bevisa att skadan är större än så. Skadeståndet ska därför bestämmas till 350 000 kr.

Yrkad ränta är vitsordad och ska därför utgå.

Rättegångskostnader

Med den utgång i målet som mark- och miljödomstolen kommit fram till ska vardera parten stå för sina rättegångskostnader.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (DV425)

Överklagande senast den 21 juni 2018.

Karin Röckert

Ola Lindstrand

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Karin Röckert, ordförande, och tekniska rådet Ola Lindstrand samt de särskilda ledamöterna Carl-Johan Alfthan och Niklas Johansson.

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR - DOM I MÅL DÄR MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN ÄR FÖRSTA INSTANS

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen och det måste ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Mark- och miljööverdomstolen lämnar **prövningstillstånd**. Det görs om:

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om:

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn samt datum för domen och målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende mark- och miljödomstolens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Har en omständighet eller ett bevis som åberopas i Mark- och miljööverdomstolen inte lagts fram tidigare, ska klaganden förklara anledningen till omständigheten eller beviset inte åberopats i mark- och miljödomstolen. **Skriftliga bevis** som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det ska hållas ett förnyat förhör eller en förnyad syn på stället, ska han eller hon ange det och skälen till detta. Klaganden ska också ange om han eller hon vill att motparten ska infinna sig personligen vid huvudförhandling i Mark- och miljööverdomstolen.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud.

Om ni tidigare informerats om att **förenklad delgivning** kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.

Hur man överklagar Mark- och miljööverdomstolens avgörande

Den som vill överklaga Mark- och miljööverdomstolens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Mark- och miljööverdomstolen.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till Mark- och miljööverdomstolen senast den dag som anges i slutet av Mark- och miljööverdomstolens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar Mark- och miljööverdomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningsstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rätts-tillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i Mark- och

miljööverdomstolen uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (domstolens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se